

El naixement de l'alta costura a França

Olga Mauri

Situats a la rue Rivoli, entrem al Palau del Louvre per la porta lateral de l'Horloge, travessem el primer pati i accedim a la gran plaça. La Piràmide de vidre s'alça majestuosa, envoltada de sortidors d'aigua. La imatge ens sorprèn gratament, és al matí i no es veu ningú. La llum de París, aquesta claror tamisada, com un *flou*, ens envolta. La uniformitat dels colors i de les formes conviuen serenament. Aquestes pedres han vist escolar quatre segles, però els homes d'ahir i els d'avui tenen en comú el gust per l'estètica i un gran respecte per la seva cultura. El Louvre s'està reformant i una de les seves ales donarà cabuda a la seu del Museu de la Moda, actualment al Palais Galliera. És natural, perquè la moda, pel que té de creació artística, no es pot desvincular de la gran vitalitat intel·lectual del París del segle XX.

Fins al segle XVII, sols els homes podien tenir el títol de *maître tailleur* (l'equivalent al nostre sastre), que comportava la facultat de vestir homes i dones. El 1675, per ordre del rei Lluís XIV i sota el pretext de tenir cura del pudor i la modèstia de les dones, es va atorgar a les modistes el dret de vestir-les, però no podien, de cap manera, vendre teixits, amb la qual cosa la seva capacitat creativa es veia molt limitada. Fins al regnat de Napoleó III (1851-1870), el disseny va romandre en un estadi desesperadament convencional.

Charles Frédéric Worth, el jove anglès que havia arribat a París l'any de la proclamació de la Segona República (1848), desenvolupà un nou concepte de moda: "Les clientes no escullen el model, sóc jo que el crec per a elles". Naixia el nou *couturier*. Worth va destronar el mirinyac, elaborant un estil més natural i afavoridor i, en sintonia amb l'ascensió de la classe burgesa, oferí petites sèries dels seus models, que també compraven agents estrangers enlluernats pel seu disseny innovador. Perfeccionista al màxim, presentava els models de ball en els brillants salons, fortament il·luminats ja que així lluïen tal com havien de ser portats. El seu treball era exhibit per noies joves, antecessores de les maniquís d'avui dia. Cridat a palau, on va arribar la remor del seu èxit, presentà l'emperadriu Eugènia un model confeccionat amb brocat, imitant una seda xinesa. El model no va plaure a sa Majestat, atès que no era amant dels brocats, però Worth li va explicar, amb tot el respecte, que el brocat era una especialitat lionesa i que Lió era una gran vila republicana, per

JAMES TISSOT: *L'ambiciosa (La dona a París)*.

tant, seria una mostra d'intel·ligència promocionar a la cort les excel·lències dels seus fabricats. Napoleó III també va donar suport a la idea. El *couturier*, doncs, va esdevenir conseller i dictador de moda. Des d'aleshores Worth creà per a l'emperadriu tots els vestits de nit i els de les cerimònies oficials. Vestí, també, la tsarina de Rússia, la reina d'Itàlia, l'emperadriu Elisabeth d'Àustria i, fins i tot, la reina Victòria d'Anglaterra. Segons diu l'escriptor Zola: "Les reines del segon imperi estaven als seus peus". L'activitat de Worth ajudà al desenvolupament de la indústria de Lió.

Després d'ell, coincidint amb la caiguda del segon imperi al final del segle XIX, altres noms van transformar la filosofia de la moda: Redfern, Doucet, Rouff, Paul Poiret, Madeleine Vionnet... Si Worth és el primer *couturier* admès

en els tancats cercles de l'aristocràcia i de la burgesia, Jacques Doucet és el primer *couturier* cultivat. L'amistat amb els pintors impressionistes Degàs i Monet influencià les seves creacions, fetes de superposicions i de juxtaposicions de colors obtinguts per transparència dels teixits, que reflectien el seu sentit pictòric. Substitueix l'ús de les perles i de la passamaneria per flors i brodats en sedes de colors. Podem admirar la bellesa d'aquest estil de vestir en la pintura de James Tissot, un dels artistes que d'una manera més precisa –i preciosa– va reflectir la moda de l'època. André Breton va iniciar Doucet en l'art modern al seu estudi de la rue Saint James, que era ple de Brancusi, Rousseau, Van Gogh, Léger, Miró...

Paul Poiret mereix un punt i a part –i un altre article d'aproximació a la seva important contribució al cinema i al teatre–. Si Worth inventa l'alta costura pel que fa a creació i a màrqueting, Poiret la revoluciona: "No és suficient que un *couturier* sigui autoritat en matèria de vestir, la moda ha de guiar la societat". Com Doucet, i molt abans que Chanel i Schiaparelli, és un gran promotor de l'art modern. El seu somni és ennobrir les arts aplicades i donar al disseny en general categoria d'art. A l'exposició de 1925 declara que vol per a França un moviment paral·lel al dels alemanys en totes les branques de la indústria del luxe: mobiliari, decoració, vestir, perfums, disseny gràfic, etc. L'any 1911 ja fabricava els seus propis perfums dissenyant els envasos i els embolcalls. Ben aviat, juntament amb aquests, vindran els llapis, el vernís per a les ungles, les pólveres oloroses o els sabons. Aquests productes només es podien comprar als seus magatzems i a les sucursals. Així prenié forma la idea de creador, com a catalitzador de diferents vessants de la moda, i la de distribució unimarca.

Des del segle passat la influència francesa en el món de la moda, de l'estètica i de les arts aplicades ha estat cabdal i no ha minvat gens. La sensualitat i el "chic" de la seva moda ha continuat captivant homes i dones d'arreu. Quan pensem en París, la imatge que ens ve a la memòria és la d'una ciutat harmònicament bella i sofisticada.

La font de Can Rull

Joan Sanz i Font

Ja cansat d'anar pel món
vaig mirant de cua d'ull
el passat d'aquesta font,
d'aquesta font de can Rull.

M'abellia el constant doll
que prop l'avi rondinava,
mentre, vinclant el genoll,
els meus llavis refrescava.

Els arbres hi són encara,
fent de pal·li al replanell,
però, fan molt mala cara
menystinguts per Sabadell.

¿Per on paren aquells balls
prop de l'orgue de maneta
i el deliri i guirigalls
a l'entorn de la guingueta?

¿On són els jocs del jovent,
els empaits i la tabola?
Adéu tot l'esbargiment
amb sentors de farigola!

Ara el lloc fa mala ganya
i, pels pins d'allí a la vora,
sol penjar-s'hi la lleganya
de la basca que els devora.

No hi ha vinyes ni oliveres
ni les canyes vincladisses,
sols s'emplen les dreteres
amb deixalles estentisses.

Ja no canten els merlots pels
marges esbarzerats,
només ploren amb sanglots
els tres dolls mig ensotats.

Ja no canta el rossinyol
que trencava la nit fosca
i del gos se sent l'udol
i el zumzeig d'alguna mosca.

El paisatge s'atronita
car la gent va sense fre,
fent del cor una joguina
i del món un terraplè.

Si tornéssiu, avi meu,
a seure ran de la pica,
sentiríeu el so lleu
del raig que cau i somica.

No torneu, avi, a la font
ni pels volts de la masia,
que us estremiria el món
del maó i prestatgeria.

 **Viatges
Codina, s.a.**
Grup A Títol 412
Sant Quirze, 11 • Tel. 725 62 99 • SABADELL

 INTELECTE
GALERIA D'ART
Pedregar, 10
Telèfon 726 51 22
08202 SABADELL

 **ANÁLISIS CLÍNICOS
i PERFUMERIA
COSMÈTICA de**
Joan Garriga i Barata
(Analista Diplomada de Sanitat, Inspector
Farmacèutic Municipal)
Passeig Plaça Major, 37
Telèfon 725 53 53 - SABADELL